

Література:

1. Мних Є.В., Хом'як Р.Л., Цікало Є.І. Організація економічного аналізу господарської діяльності в умовах його автоматизації/ Мних Є.В. – К.: НМКО ВО, 2004. – 339 с.
2. Мойсенко І.П. Моделі аналізу економічної безпеки суб'єктів господарювання/ Мойсенко І.П. // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №10.
3. Шурпенкова Р.К. Основи організації економічного аналізу в системі управління підприємством/ Шурпенкова Р.К. // Регіональна економіка. – 2008. – №3.

УДК 657

Віщак К., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу **Максименко Д.В.**,
Мукачівський державний університет

ЗМІСТ ТА МЕТА АНАЛІЗУ ГРОШОВИХ КОШТІВ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Від обсягів і швидкості руху грошового обігу, ефективності керування ним безпосередньо залежать платоспроможність і ліквідність підприємства. Тому аналіз грошових потоків є основою оцінки і прогнозування платоспроможності підприємства, дає змогу об'єктивніше оцінити його фінансовий стан.

Аналіз грошових потоків проводять по підприємству в цілому, а також у розрізі основних видів господарської діяльності і центрах відповідальності. Основними джерелами інформації для аналізу формування і розміщення капіталу підприємства є:

- дані фінансової звітності;
- дані синтетичного й аналітичного бухгалтерського обліку за рахунками грошових коштів.

Основна мета аналізу грошових потоків:

- виявити рівень достатності коштів, необхідних для нормального функціонування підприємства;
- визначити ефективність та інтенсивність їхнього використання в процесі операційної, інвестиційної і фінансової діяльності;
- вивчити фактори і спрогнозувати збалансованість та синхронізацію припливу і відпливу коштів за обсягом і часом для забезпечення поточної і перспективної платоспроможності підприємства [4, с.32].

Початковим моментом вивчення грошових потоків є проведення їх горизонтального аналізу. З цією метою вивчають динаміку обсягу формування додатного, від'ємного і чистого грошового потоку підприємства в розрізі окремих джерел, розраховують темпи їхнього зростання і приросту, визначають тенденції зміни їх обсягу

Керування грошовими потоками потребує постійного моніторингу (системи спостереження) рівномірності і синхронності формування додатного і від'ємного грошового потоку в розрізі окремих інтервалів прогнозного періоду, для чого можна застосовувати спосіб зіставлення динамічних рядів і графічний метод. Графік наочно показує, у які періоди підприємство буде мати надлишок коштів, а в які відчуває нестачу.

Для оцінювання ступеня рівномірності формування і синхронності додатного і від'ємного грошового потоку розраховують такі показники: середньоквадратичне відхилення, коефіцієнт варіації і коефіцієнт кореляції.

Середньоквадратичне відхилення показує абсолютне відхилення індивідуальних значень від середньоарифметичного рівня показника.

Коефіцієнт варіації характеризує відносну міру відхилення окремих значень від середнього рівня показника.

Коефіцієнт кореляції показує ступінь синхронізації грошових потоків за аналізований період [8, с.109].

Чим ближче значення коефіцієнта кореляції до одиниці, тим менший розрив між значеннями додатних і від'ємних грошових потоків, з чого випливає, що потоки синхронізовані за часовими інтервалами. У такій ситуації менший ризик виникнення дефіциту коштів (у періоди перевищення від'ємного грошового потоку над додатним) чи надмірності грошової маси (у періоди перевищення додатного грошового потоку над від'ємним). І та, й інша ситуація не вигідна для підприємства: дефіцитний грошовий потік призводить до неплатоспроможності, надлишковий грошовий потік зумовлює знецінення коштів в умовах інфляції, унаслідок чого зменшується реальна величина власного капіталу.

Для оперативного керування додатними і від'ємними грошовими потоками доцільно складати платіжний календар (план платежів точної дати), в якому, з одного боку, відображають графік надходження коштів від усіх видів діяльності протягом прогнозного періоду (5, 10, 15, 30 днів), а з іншого — графік майбутніх платежів (податків, заробітної плати, формування запасів, погашення кредитів і процентів за ними і т. ін.). Платіжний календар дає можливість фінансовим службам підприємства здійснювати оперативний контроль за надходженням і витратою коштів, вчасно фіксувати зміну фінансової ситуації і вчасно вживати коригувальних заходів для синхронізації додатного і від'ємного грошових потоків і забезпечення стабільної платоспроможності підприємства.

Основним із умов фінансового благополуччя підприємства вважається приплив грошових коштів, що забезпечує покриття його зобов'язань. Відсутність такого мінімально необхідного запасу грошових коштів свідчить про його серйозні фінансові труднощі. Надмірна ж величина коштів говорить про те, що реально підприємство зазнає збитків, пов'язані з інфляцією і знеціненням грошових коштів, або з упущеною можливістю їх вигідного розміщення і отримання додаткового доходу. У зв'язку з цим доцільно оцінити раціональність управління грошовими коштами на підприємстві.

Результати аналізу руху грошових коштів використовуються для оцінки:

- можливості організації забезпечувати чистий грошовий приплив;
- здатності погашати зобов'язання перед кредиторами, виплачувати дивіденди, здійснювати інші платежі;
- потреби в додатковому залученні грошових коштів;
- ефективності інвестиційних і фінансових операцій [6, с.74].

Зрозуміло, ефективна схема управління грошовими потоками забезпечує фінансову стабільність компанії, дозволяє знизити потребу в позиковому капіталі (і, отже, фінансові ризики), сприяє прискоренню обороту капіталу та зміцненню платоспроможності компанії.

Основними джерелами інформації є звіт про рух грошових коштів, бухгалтерський баланс, звіт про прибутки і збитки. До переваг бухгалтерської звітності належать її уніфікованість, доступність внутрішнім і зовнішнім користувачам. Таку інформацію можна застосовувати при веденні порівняльного аналізу, оскільки всі підприємства формують звітність, орієнтуючись на загальноприйняті принципи, затверджені стандарти фінансової звітності.

Основною метою аналізу грошових потоків підприємства є виявлення рівня достатності формування грошових засобів, ефективності їх використання, а також збалансованості позитивного і від'ємного грошових потоків підприємства за обсягом і часом. Аналіз руху грошових коштів може бути проведено за двома напрямками: аналіз абсолютних значень грошових потоків на підприємстві та аналіз відносних показників грошового потоку.

Процес аналізу завершують оптимізацією грошових потоків шляхом вибору найкращих форм їхньої організації на підприємстві з обліком зовнішніх і внутрішніх факторів з метою досягнення їхньої збалансованості, синхронізації і зростання чистого грошового потоку.

У першу чергу необхідно домогтися збалансованості обсягів додатного і від'ємного потоків коштів, оскільки і дефіцит, і надлишок грошових ресурсів негативно впливають на результати господарської діяльності.

При дефіцитному грошовому потоці знижуються ліквідність і рівень платоспроможності підприємства, що призводить до зростання простроченої заборгованості підприємства за кредитами банку, постачальникам, персоналу з оплати праці.

При надлишковому грошовому потоці втрачається реальна вартість тимчасово вільних коштів унаслідок інфляції, уповільнюється оборотність капіталу через простій коштів, втрачається частина потенційного доходу у зв'язку з втраченою вигодою від прибуткового розміщення коштів в операційному чи інвестиційному процесі.

Для досягнення збалансованості дефіцитного грошового потоку в короткостроковому періоді розробляють заходи для прискорення залучення коштів і уповільнення їх виплат.

Оскільки ці заходи, підвищуючи рівень абсолютної платоспроможності підприємства в короткостроковому періоді, можуть створити проблеми дефіцитності грошових потоків у майбутньому, то паралельно має бути розроблено заходи для збалансованості дефіцитного грошового потоку в довгостроковому періоді.

Способи оптимізації надлишкового грошового потоку пов'язані здебільшого з активізацією інвестиційної діяльності підприємства, спрямованої:

- на дострокове погашення довгострокових кредитів банку;
- на збільшення обсягу реальних інвестицій;
- на збільшення обсягу фінансових інвестицій [8, с.142].

Синхронізацію грошових потоків має бути спрямовано на усунення сезонних і циклічних розходжень у формуванні як позитивних, так і негативних грошових потоків, а також на оптимізацію середніх залишків готівки.

Заключним етапом оптимізації є забезпечення умов максимізації чистого грошового потоку підприємства, зростання якого забезпечує підвищення рівня самофінансування підприємства, знижує залежність від зовнішніх джерел фінансування.

Збільшення суми чистого грошового потоку можна забезпечити за рахунок таких заходів:

- зменшення суми постійних витрат підприємства;
- зниження рівня змінних витрат;
- проведення ефективної податкової політики;
- застосування методу прискореної амортизації;
- продаж основних засобів, які не використовуються, нематеріальних активів і запасів;
- посилення претензійної роботи з метою повного і вчасного стягнення штрафних санкцій та дебіторської заборгованості [9, с.204].

Результати оптимізації грошових потоків мають відображатися у фінансовому плані підприємства на рік з розбивкою по кварталах і місяцях.

Аналіз руху грошових коштів полягає, головним чином, у визначенні моментів і розмірів грошових надходжень і видатків. Ключовим моментом аналізу грошових потоків є розрахунок чистого грошового потоку від операційної діяльності. На основі даних про грошові потоки визначається фінансова гнучкість підприємства, тобто його здатність генерувати грошові кошти для своєчасного реагування на різкі зміни конкурентного і ринкового середовища, непередбачувані потреби і можливості.

Відсутність мінімально необхідного запасу грошових коштів може свідчити про фінансові ускладнення. Надлишок грошових коштів може бути ознакою того, що підприємство має збитки, причому причина цих збитків може бути пов'язана як з інфляцією та знеціненням грошей, так і з втраченими можливостями їх вигідного розміщення і отримання додаткових доходів. В будь-якому випадку саме аналіз грошових потоків дозволить встановити реальний фінансовий стан на підприємстві.

Аналіз грошових потоків є одним з ключових моментів аналізу фінансового стану підприємства, оскільки завдяки йому вдається з'ясувати, чи спроможне підприємство організувати управління грошовими потоками так, щоб в будь-який момент у розпорядженні підприємства була достатня кількість грошових коштів.

Література:

1. Е.В. Мних Економічний аналіз: Підручник /Е.В. Мних - Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 412с.
2. М.А. Болюх Економічний аналіз/ М.А. Болюх – К.:КНЕУ,2001.-540с.
3. Івахненко В.М. Курс економічного аналізу: навч. Посібник/ Івахненко В.М. – К.:Знання-прес,2000. – 207 с.
4. Мец В. О. Економічний аналіз фінансових результатів та фінансового стану підприємства: навчальний посібник/ Мец В. О. – К.: Вища шк., 2003. – 278с.
5. М.Я. Коробов Фінансово-економічний аналіз діяльності підприємств/ М.Я. Коробов – К.: ЗНАННЯ, 2002. – 294с.
6. М.А. Болюх Збірник задач з курсу «Економічний аналіз»:Навч. Пос./ М.А. Болюх – К.: КНЕУ, 2002. – 232с.
7. Гайдай Н., Черная С. Методика операционной проверки денежных активов торговых предприятий/ Гайдай Н., Черная С. // Бухгалт. учет и аудит.- 2002.- № 5.- С. 43-47
8. Деньги. Кредит. Банки: Учеб. для студентов вузов, обучающихся по экон. спец. / Под ред. Е.Ф. Жукова.-М.: ЮНИТИ, 2000.-624 с -Библиогр.: с. 617.
9. Долан Э.Дж. и др. Деньги, банковское дело и денежно-кредитная политика / Пер. с англ. В.Лукашевича и др.; Под общ. ред. В.Лукашевича – М., 2006. – 612 с.

УДК 657

Жмуркович Д.І., магістр,
Науковий керівник: к.е.н., доцент кафедри обліку і оподаткування та маркетингу **Максименко Д.В.**,
Мукачівський державний університет

ПОНЯТТЯ УПРАВЛІНСЬКОГО ОБЛІКУ

Становлення в Україні ринкової системи господарювання з розвинутим приватним сектором пов'язано із активністю підприємницької діяльності в усіх сферах економіки. Адаптація економіки України до умов ринкових відносин викликає об'єктивну потребу в нових підходах до управління підприємством, і, отже, сприяє появі нових інформаційних потреб в управлінні. Інтеграційні та глобалізаційні процеси, зумовлюють виникнення нових механізмів управління. Так, порівняно недавно у корпоративному словнику з'явилися поняття «управлінський облік» та «облікова політика».

Бухгалтер і керівник повинні проаналізувати доцільність застосування певної методики обліку і розробити відповідну облікову політику. Облікова політика в сучасних умовах стає все більш значимою.

Згідно Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність» внутрішньогосподарський (внутрішньогосподарський) облік – це система обробки та підготовки інформації про діяльність підприємства для внутрішніх користувачів у процесі управління підприємством» [1].

Науковець М.Г. Чумаченко, одним з перших детально описав управлінський облік, який зазначає, що «на відміну від обліку витрат в управлінському обліку наголос робиться на складання попередніх кошторисів затрат, на оперативне виявлення відхилень від кошторисів, на систематичний аналіз витрат виробництва і варіантів управлінських рішень на базі оцінки їх собівартості». [2].

Дослідженню формування особливостей функціонування управлінського обліку на підприємствах присвячені праці вітчизняних і зарубіжних вчених, таких як І.В. Аверчева, А. Апчерча, П.Й. Атамаса, М.А. Вахрушіна, В.П. Галенко, Р. Гаррісона, С.В. Голова, З.Ф. Гуцайлюка, С.Г. Джойла, К. Друрі, Р. Ентоні, А. Зудиліна, В.Б. Івашкевича, Т.П. Карпової, В.Е. Керімова, О.В. Ковальової, Н.П. Кондракової. Вони вважають, що управління виробничою

МУКАЧІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

89600, м. Мукачево, вул. Ужгородська, 26

тел./факс +380-3131-21109

Веб-сайт університету: www.msu.edu.ua

E-mail: info@msu.edu.ua, pr@mail.msu.edu.ua

Веб-сайт Інституційного репозитарію Наукової бібліотеки МДУ: <http://dspace.msu.edu.ua:8080>

Веб-сайт Наукової бібліотеки МДУ: <http://msu.edu.ua/library/>